

+10*
1-11*

~~17/11/78~~ ~~Ntshole~~ Ditaba tša Nōxa
I SEP 7 - 1942 M. Ntshole
0 K34/78 K34/78
Bare kxale, kxale, xe batho ba sa latêla
melawō ya bōna xabotse; ~~xe~~ Xa Kile
xwa ba le Mosetsana e a ilexana
tšewa kua Maxakala. Fēela xo tsibyi
bile xa sa bāhwe monna wa xaxwe,
e yāna ka nōši a be a sa tsebe
xore na a tšerwe ke mang; Mosetsana
ya, a be a e tšwa Molettane, le
xōna ele nqwana kxōši. Tabeng
ye ya xo se tsebe monna wa
xaxwē e ileya thwenya maikutlo a
xaxwē kudu ka ~~matla~~ matla, mokxwa
wa xo napa wa mo xalefiša ke—
xore ka mehla xe ba boya kua
Mašemong. Mokxekolo o tla bolêla
are: "Kxoxo ya xae epalokê". Ota
mantšo a, ile a belaetša mothepa
yēo kamehla mo pelang ya xaxwē
o be a naxana mantšo a Mokxeka
lo xomme a ba a loxa manō a
xo bōna phōōfālō yēo ba vaxa ke
Kxoxo ya xae.

sh^h Ntšwane

II

2)

K34/78

Le lenq la matsatsi a xopola xore
yena ka mahlā a xaxwē o swanetše
xo bōna "Kxoxo ya xae". E rile ka
moswane o monqwē xe ba e tšwa
ba ya mašemoq, Mosetsana are:
"Ke lebetše peu ka xae." Qwii! Ngwana
kêkane o tla nšitêlwa, lesa ke tla
ke xo tšeyêla yōna." Xo bolêla Mokxekolo.
"O ka se kitimi jwale ka nna, ma
ke yo mofsa, wēna o tšofetše
xomme ke tla tšabeša xe nka ya."
Mokxekolo are: "Sepela xee, ore xe
o batamêla motse ore; Kxoxo ya xae
epolokê." Ngwanana a nqpa a tsēna
use, le xe a fihla motseng a se ke
a bolêla selō. Xe a fihlile mo kxau-
ufsi a bōna ele xore motse o a
phadima xo se ka mokxwa wola
wa pele wa ka moswane xe ba tloxa
Re kwa xore o ile a no ya le xe a
bōna seo se mo makadišexo, ka
xe a be a rata xo bōna se elexa sōna

8/78

~~8/78~~ Nōnwane III

K34/78

3

Xe a fihla kxōrōng a bōna ele xore motse kamoka xa ōna o tateditšwe ke nōxa e kxob. Are a sa habexile a kwa lentšō ye: "Xata o fetê." A thōma; a thsela, a thsela a ba a fihla ka ngwakong wa xaxwê, xe a fihla a hwetša hlōxā ya yōna e bile e e ja boxōbē byo a bo solaxa.

Kamehla, mme bile a hwetša bo llwê makako a manqwe. Ka lōna tšatši leo o ile a lēmoxa xore o tšerwe ke nōxa. Xe a bōna tšeo kamoka, a napa a tseya dilo tša xaxwê kamoka a sepela a ya xaxabō. Xe a e tšwa ka kxōrō a napa a thōma xo pharihla, tsephu tša tsēna fase, mahlō a dutše phatlenq. Xe a lebantše xa-Mathaba-tha a thōma kōpēlō ye:-

"Ke le Nqwana kxōši e kaaka ya Matēbēle ka tšewa ke nōxa. Se tšewe ke nōxa ya nōxa nōxa."

9/7

Nōnwanetv

K34/78

4

Le yōnaxe e mo kwa a rialo, rialo
xanthši ya ōpēla ka xo befēlwa, E're:

“Ke le morokolo morwa mmilwana
se xane, Ba-dia-na-dia” ya
thōma xo senya motse ya a thunthutš
-a kamoka xa ōna, ya napa ya
mo latēla e befetšwe kudu.

Ore xe a lebantše xa Mphahlēlē
ngwana matēbēlē a ~~shikoane~~, a
thōma: “Ke le ngwana kxoši e kaaka
ya matēbēle ka tše-wa ke nōxa,
se tšewe ke nōxa.” Le yōna ya
fēla E're: “Ke le morokolo morwa
mmilwana se xane Ba-dia-na-dia.

Ba-Maxakale xe ba bōna tšeo
naka ba thōma ba lla selo
se se xolo sa motse wa bōna
le sa kxoši xe e sepetše. Mosetsa
xe a fihla xaxabo letšatši le be le
šetše le dikēla. Badiša ba dikxomo
ba ile ba tseba tentšu la xaxwē, xe
alla selo seo sa nōna.

8/70

Mōnwane V

K34/78

5

Re kwa xore ba diša ba ile ba hlabisa
 mokxoši, xe ba e kwa ngwana-a-kxoši
 a lla selo sa xore: "Ke le ngwana
 kxoši e kaaka ya matēbēlē ka tšewa
 ke nōxa, se tšewe ke nōxa." Nōxa
 e fēla ere: Ke le ~~ngwana-a-kxoši~~ ka
 marakolo mprwa mmilwana se xane
 Ba-dia-na-dia. Ba maletlane xe ba
 bōna tšeo ba napa ba thōma xo
 hlōmēla dinaletele maxare, ~~nefaka,~~
 dithšwaana, ba botšša mothepe xore
 a se ke a xa maxare owa. Ke yēna
 a tšama a taboxa a ba a fihla
 xae. Xe morwa-mmilwa-na a e
 kwa bohloko le ditsinini tša ~~mahlakata~~
 a maxare, yare: "Eē ēē dilo tša
 boxweng bya ka." Ya no rialo ya ba
 ya fihla xae, yare xe e tsēna ka
 kxōrō ya ~~hlabyana~~ ke thšwana e kxola
 xomme. ya napa ya hwa. Ba bitšša masaxa
 -a a e rwala^a ya xo lahlēla kuanokeng
 ya nkumpi.

8/78 Nōnwane VI

K34/78

6

E rile kamorata xa se^{ka}banyana
Mose^{na}tsana yea a ba le ngwa^{na} wa
mošimane, mola a sodile mošima-
ne yea, are; xe are ke ipapadiša le
ba bangwê. Xomme ba fele ba re
xe yêna, "O se re lomê ngwana
nôxa tenang. Ba no fêla ba riale
xe yêna ka meha. Le leng la matsatši
a butšiša mmawê are: "Ka kxonthe
tate ke noxa na"? Mmaxwe are; "xa
xe byala" Xomme polêlô ye, ya ba
kwêrô ka bašimane ba bangwê.
Le yêna a thôma xe tsôtêlêla
mmawê xore a motše tša
Tataxwê, fêela^a kwetša ele xore a
na mošetši; a napa a tloxa a
ya xe Malomaxwê, Xomme yena
a mmotša dila kamoka kamo
di hlaxilexa. Xomme a ba a mo
iša ngakenq ya mo fa dhlare tša
xore a bônê tataxwê ka mokwa wa
xo sebê nôxa.

Ngaka ya mo fa dikhaxati tšè pedi ya mo
laëla xone a omè mebe ka seatha sa xo ja xomme
a itie ka sa mpòxòšo (ntšòxòhò). PeKwa xone o ile
a leka ka mokwa omo byalo; xomme a jèla a
apèla are: "tate o kae mo; Mononyane, Agwaraa-
madiba-ma-xolo, tate o kae mo! Bane
meetse a bodiba byo, a be arata xo mo khurumetrà
jèla ka xe ngaka e mmoditsè xone a thšàbè
xe meetse arata xo mo thšèla oile a thšàba.

A jèla a e kòpèlèla kòpèlo ya xaxwe a
itija a ba a janya meetse a le xo xalepeng xa
ōna. A bōna hlòxò o tšwa rōxeng a no
tswèla pele ka xo itija. Xwa tšwa mome yo
mo-botse wa mahlò a Maswane kamoraco
xa xaxwè xwa tšwa batho dikxomo,
dipudi, diuku le dieo kamoka, metse
le dikxoko; Bōna ba kamoka ba ile
ba tšwa ba ya Maxakala.

Jemaxo mosimane yeo xomme
ba thea minnò wa bōna.

Ba Maxakala ba ile ba thake kudu
xe ba bōna kroši ya bōna e buile.
Ba bolaya dikxona, dipudi, diuku,
le dikxoko, xwa dirwa molite omongwe
o mo xolo-xolo wa xo leboxa kroši.

Bane molite wa ntse oile wa jètšà
Matsàtsi a mane. Batseta, le ba kromana
baile be bexwa, ba ba baxelwa byalwa
le krošie ka Sebele.

Moses Mphelo.

Moo
mphele.

8

SEP 7 - 1849 K34/78
I.

"Xo bina Nindaka"

Nindaka ke papadi ya batho babso, e biniwa ke masoxana le maqwarebe a a letsaxo Menopa.

Papadi e na mehlong yela ya kxale e be esa tsebiwe ke motho-motho le xona esa bonwe.

Kaxore e be ele kosa ya balsei, ~~zelle~~ e biniwa ke bina ka moriwe xe e le bošexo xore, mola batho-batho ba setše ba robetše, mangwakang ya bona. Rehuwa xore kosa ye e ile ya tsebiwa ke batho, Bakeng sa kxosi e ngwē ye e - lero ya e hoetsa xore e tsoe bošexo byo bongwē le byo bongwē xore, e tame e bona nana ya yona. Byale xo ile bošexo byo bongwē xe e sepele ya kua moriwa a mentli le esata, yare - "Owē! Nke ke yo kua ke bone dilo tsewe", ya batanela xona faore e beko e e kua moriwa le lesata xona ya hwetša batho bawe ba reko ke balsei, re kua xore e ele ya ba botšisa xore - na xore xa bošexo batho ba robetše ba dijany? Kxosi ye xo thwexo ke ya balsei - ya re "e a bina kxosi" Kxosi yare "Nke le bina xanyane ke bone, ke kwele moriwa ya kua, xonne e nka hahlele kudu."

Ba hona xo bina, kxosi e lebelitše tše di dirwaco. Ba ile xo fetša kxosi

ya re xo bōna leswanets'e xore le tl'e le
e binē xape kowa xaka ka morwane.

Ba rata xo xana; kxosi yare xo bōna
le swanets'e xo e bina marexane xore ba
tl'e ba kxone xo bouwa ke motho yo mongwē
le yo mongwē.

Ba rata xore ba tla binela kxosi
ka morwane eupa ele tsōna nako
tšewe kxosi ya xo ba tswetsa ka yōna.
Kxosi ya xana - nako. Yare xo sedo
byalo xe ke nyaka yo mongwē le yo
mongwē wa lena xone ja a tšea
skxomo tš'e hlano kowa kxoranp ka
morwane, a be a tl'e a e bine tsōna
nako ~~tšea~~ tšekhuwa.

ke xe xo e ba le kwaano ya xo
ya xo bina kosā yeo ya bōna marexane
xore ba bouwē ke motho yo mongwē
le yo mongwē.

Kxosi ya ba bejile nako ya marexane
xare, ya ba ya ba rona xore ba tsamē ba
tsebisa batho xore ka nako ya marexane-xare
xo tla binwa papadi ya dinaka.

Aowa ka nete xole ka yōna nako
yeowe batho ba rapana ba kxobakana
mozate. Batho bao boreng ke baloi
xomme ba ya ba bina kosā yeo. Ya kxakha
batho kudu ka matla mo ba elexo ba thuta
yōna ka sebangana.

11

Koši o ile a bafa dikxomo th tše hlano
le dipindi tše tharo. Ba hlabelewa Nku
tše pedi le pudi; Tsatsi lewe ya se be
batho ya no ba lerole; ba tletshe kudu
ka maatla.

Re kwa xore ba ile ba baka dikxomo tšewe
ba xo fa ke kxosi lona tsatsi lewe le
maxae ya bona ba sa ba ba fihla.

Ke xe ba thoma xo lekana
ka dihlang, mongwe a lonisa mongwe
kateng mongwe a loya dirama xore
dike tsa botšwa; ke xe kxosi a bolaya
phoofolo tše a ba zibeng kanoka, ke xe
byale yo mongwe le yo mongwe a
hwetsa letoxwane leyena ka mo
saxabo ba ratang.

Re kwa xore xo tloxa tsatsing eo
xwa napa xwa binwa koša ya diaka.
Koša ye e boxwa xabote-botse xe
batho ba be e binaxo ba kloboleke
ba ihamile xa botse-botse ka
dietsela tša yona, tše swanang
le Mafosa. Mafosa ke bothakke
byo bozolo-xolo bya koša ye ya diaka.

Re kwa xore xona le ngaka ya beloi
ye e xo hlalobaxo xore - A o ka kxona
xobina koša ye ya diaka? Ana o ka se
kxonē. Xe ele xore o ka sekxonē
Empa ele xore o tloxa orata xo

IV

K34/78

11*

bina kasa yeowe a xo fa sehlarane
xomme wa nthia nku xoba'pudi tse pedi.

Sehlarane seoweng o setkole fela re
o e ya xo bina tsa bošexo dinaka.

O ka re xe o kxone xo bina bošexo wa
kxona o bina masekane.

Xo bina dinaka lesona xo ya ka
mela wo e ba bine ba juwaxo ke
ba sepedise ba bona.

Eexo Moladi o moxolo wa dinaka,
o retswa xore ke yena Mokradi,

Letsiwa la xaxwe ke Malokwane, yena
ke ya fa xo molad wa xore ba bine
le xore ba letse dinaka xabotse.

Xe motho a sa latele melaō yeo
ya Malokwane o ka itiya ke yena.
Mokradi yena o lebetela meropa
le tšohle kamoka tse batho ba
dinaka ba naxole tšona.

Yena a ne matla kudu-kudu
a xore a ka itiya Malokwane,

xe a sa lekomela basimane
xore ba mokwe xe a e fa melaō,
le masekane xe ba sa mo kwe xe

a ba botša xe ba swanetsa xo
letša meropa. Bjalé Malokwane
yena o ne thwanilo ya xo itiya
xe o tsetse molad wa xaxwe.

— End. S.
Mosebela